

SSC Weekly Focus

ประเทศไทยกับกรณี THE SOUTH CHINA SEA

จากการที่ประเทศสมาชิกทั้ง ๔ ประเทศของอาเซียน คือ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน มีกรณีพิพาทในทะเลจีนใต้กับประเทศจีนนั้น ทำให้อีก ๖ ประเทศในภูมิภาคต่างสงวนท่าทีในการสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นเสมือนเผือกร้อนที่ไม่มีชาติใดยกจะข้องเกี่ยวหรือเป็นเจ้าของภาพในการเจรจาข้อยุติ ประกอบกับในปีนี้นี้ออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับการตรวจเรือต่างชาติที่ผ่านเข้าออกทะเลจีนใต้และแผนที่แสดงกรรมสิทธิ์ใหม่ จึงอาจนำไปสู่การคัดค้านและความขัดแย้งที่รุนแรงมากขึ้นเนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการอ้างกรรมสิทธิ์ของประเทศอื่น ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อพิพาทกรณี South China Sea

จากอนุสัญญาสหประชาชาติปี ๒๕๒๕ ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับสถานะภาพของหมู่เกาะต่างๆ เขตไหล่ทวีป เขตทะเลเปิด และขอบเขตน่านน้ำ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกรณีของทะเลจีนใต้ ได้แก่ มาตรา ๓ กำหนดให้ทุกรัฐมีสิทธิ์กำหนดเขตน่านน้ำทางทะเลของตนได้ไม่เกิน ๑๒ ไมล์ทะเล มาตรา ๕๕-๗๕ กำหนดเขตเศรษฐกิจเฉพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ) ในรัศมี ๒๐๐ ไมล์ทะเลถัดจากเขตน่านน้ำของแต่ละประเทศ ซึ่งให้อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดในน่านน้ำบริเวณนั้น และมาตรา ๗๖ กำหนดให้แต่ละประเทศสามารถใช้อำนาจอธิปไตยเหนือเขตไหล่ทวีปเพื่อการสำรวจและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้นได้

การกำหนดเขตเศรษฐกิจเฉพาะตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงก่อให้เกิดความเป็นไปได้ของการอ้างสิทธิ์เหนือพื้นที่ที่คาบเกี่ยวกันในบริเวณที่เป็นกึ่งทะเลเปิดอย่างทะเลจีนใต้ กระทั่งเกิดการปะทะกันระหว่างผู้อ้างสิทธิ์หลายประเทศ

อีกประการที่สำคัญ คือ ทะเลจีนใต้เป็นเส้นทางเดินเรือที่ในแต่ละปีจะมีเรือสินค้าจากหลายประเทศแล่นผ่านกว่า ๕๐,๐๐๐ ลำ โดยส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป ความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นในเส้นทางเดินเรือหลังจากกฎหมายใหม่ของจีน มีผลบังคับใช้ และการเปิดเผยแผนที่แสดงกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ฉบับใหม่ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการค้าโลก สันติภาพ และความมั่นคงในภูมิภาคนี้ด้วย เนื่องจากแสนยานุภาพทางการทหารที่เพิ่มขึ้นของจีน จะทำให้ประเทศที่อ้างสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้ต้องยกระดับขีดความสามารถด้านความมั่นคงของประเทศตนด้วยเช่นกัน

ทิศทางและแนวโน้มของปัญหา

กรณีที่ ๑ ในปี ๒๕๕๖ ข้อพิพาทเกี่ยวกับทะเลจีนใต้จะยังคงเป็นวิกฤตต่อไป เมื่อกฎหมายใหม่ของประเทศจีนเกี่ยวกับการตรวจเรือต่างชาติที่เข้าไปในอาณาเขตเกือบทั้งหมดของทะเลจีนใต้ตามแผนที่เส้นประ ๙ เส้น ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ ระบุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจของจีนสามารถขึ้นไปบนเรือ ตรวจสอบ กักกัน ริบ หรือไม่ให้แล่นต่อไป รวมทั้งสามารถขับไล่เรือต่างชาติที่เข้ามาในน่านน้ำของจีนอย่างผิดกฎหมาย ประเด็นดังกล่าวทำให้ชาติอาเซียนแสดงความกังวล เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ไม่เพียงแต่จะมีผลกระทบต่อประเทศที่อ้างสิทธิ์เหนือดินแดนดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อประเทศที่ต้องผ่านเส้นทางทางทะเลที่สำคัญสายนี้อีกด้วย

แผนที่เดิม:
แสดงพื้นที่อ้างสิทธิ์ของจีน "Ox tongue" (เส้นสีแดง) และพื้นที่เขตเศรษฐกิจเฉพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ)

แผนที่ใหม่:
จีนเผยแพร่แผนที่อย่างเป็นทางการซึ่งรวมเอาพื้นที่ของเกาะบริเวณฝั่งทะเลตะวันตกของฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในทะเลจีนใต้เข้าไว้ด้วยเสมือนว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นเขตอำนาจอธิปไตยของจีน

กรณีที่ ๒ บทบาทของเลขาธิการอาเซียนคนใหม่ คือ นายเลอลวงมินห์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศของเวียดนาม ที่เพิ่งรับตำแหน่งอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๖ ขณะที่เวียดนามกับจีนมีความระหองระแหงในกรณีทะเลจีนใต้ค่อนข้างเปิดเผย อาจทำให้จีนเกิดความระแวงในท่าทีของเลขาธิการฯต่อประเด็นดังกล่าว และแม้ว่าจีนจะยอมเข้าร่วมลงนามในร่าง Code of Conduct on the South China Sea (COC) แล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงปฏิเสธที่จะให้มีเนื้อหาที่กระทบต่ออธิปไตยของตนและยืนยันให้ใช้การเจรจาแบบทวิภาคีในการแก้ปัญหาข้อพิพาทเท่านั้น ฉะนั้น COC จึงยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังเช่นกัน

กรณีที่ ๓ การแทรกแซงของมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และอินเดียในการคานอำนาจกับจีน เนื่องจากทั้ง ๒ ประเทศมีผลประโยชน์ในเส้นทางขนส่งสินค้าและการสำรวจแหล่งน้ำมันดิบนอกชายฝั่งเวียดนาม ทั้ง ๒ ประเทศจึงน่าจะให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือแก่เวียดนามและฟิลิปปินส์ในทุกวิถีทางอย่างจริงจัง

ข้อเสนอใหม่: แนวทางแก้ไขข้อพิพาท

ข้อเสนอในการแก้ไขข้อพิพาท คือ การแสวงหาความร่วมมือโดยก้าวข้ามประเด็นเรื่องอธิปไตย หรืออนุมานว่ามีอธิปไตยร่วมกันชั่วคราว ในที่นี้แนวทางในการนำเสนอที่ค่อนข้างสอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขข้อพิพาทแบบสันติวิธีที่อาเซียนยึดมั่น มีดังนี้

วิธีที่ ๑ การปล่อยให้เป็นการเจรจาในระดับ “ทวิภาคี” ของคู่กรณีแต่ละคู่ ขณะเดียวกันอาเซียนอาจส่งสารเตือนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของภูมิภาคฯได้เป็นครั้งคราว ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานสำคัญของอาเซียนว่าด้วยการไม่แทรกแซงการเมืองภายในของประเทศสมาชิก (non-interference policy) หากประสบความสำเร็จ การยึดมั่นในแนวทางดังกล่าวจะเป็นแบบอย่างแก่ประชาคมโลกในการแก้ไขข้อพิพาทโดยสันติวิธี

วิธีที่ ๒ การตั้งคณะกรรมการร่วมหลายฝ่ายจากทุกประเทศที่อ้างสิทธิและประเทศสมาชิกในภูมิภาค เพื่อจัดสรรและแสวงหาความร่วมมือในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ทับซ้อน โดยอาศัยกระบวนการเจรจาแบบพหุภาคีตามกรอบความร่วมมือพัฒนาร่วมกัน (Joint development) เช่น การทำประมง การใช้ทรัพยากรใต้ทะเล รวมถึงการให้ทหารหรือหน่วยงานความมั่นคงร่วมลาดตระเวนตรวจตราพื้นที่

วิธีที่ ๓ หากไม่สามารถหาทางออกใดๆ เสนอให้ทุกฝ่ายยุติประเด็นข้อพิพาทและไม่ดำเนินการใดๆ ที่แสดงการใช้สิทธิอธิปไตยจนกว่าจะพร้อมหาทางออกใหม่อีกครั้ง

แม้การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) จะเป็นภารกิจสำคัญที่แต่ละประเทศต้องดำรงไว้ แต่หากผลประโยชน์แห่งชาตินั้นอาจนำไปสู่ความแตกแยกของหลายประเทศ การบริหารและจัดสรรผลประโยชน์เหล่านั้นร่วมกันอย่างสันติวิธีย่อมแสดงให้เห็นถึงความมีอารยะธรรมและเกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่าย (Win Win Solution)

ประเทศไทยกับกรณี The South China Sea

สำหรับประเทศไทยแล้ว แม้ไม่ได้มีข้อพิพาทโดยตรงในน่านน้ำทะเลจีนใต้ แต่ในฐานะสมาชิกอาเซียนและ “ผู้ประสานงานระหว่างอาเซียนกับจีน” ด้วยนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาสถานการณ์อย่างรอบคอบ การเสนอความคิดเห็นสนับสนุน หรือดำเนินการใดๆ จะต้องเป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ (Mutual Trust) พร้อมกับการถ่วงดุลอำนาจ (Balancing of Power) ของมหาอำนาจที่เข้ามาเป็นตัวแปรสำคัญอย่างจีน สหรัฐฯ และอินเดียในกรณีดังกล่าวด้วย สิ่งนี้ถือเป็นศาสตร์และศิลป์ที่จะส่งผลถึงความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ของประเทศ ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญที่ทำหายความสามารถของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง.....

ข้อมูลอ้างอิง

๑. ข้อพิพาทเกี่ยวกับอาณาเขตในทะเลจีนใต้เป็นข่าวเด่นที่สุดในรอบปี ๒๕๕๕. จีน แม็กดาไรออก คอร์ดีโร. ๒๐๑๒-๑๒-๓๑
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร เทพชาตรี.
<http://www.castu.org/index.php?r=site/news&id=๑๖>
๓. บทวิเคราะห์: ข้อพิพาทน่านน้ำทะเลจีนใต้ ตอนที่ ๒-๓ : ข้อตกลงความ (ไม่)ร่วมมือ ทิศทางและแนวโน้ม.
๔. นโยบายเพื่อสันติภาพในทะเลจีนใต้. วิเคราะห์โดย มาร์ติน เชียฟ .
<http://apdforum.com/th/article/rmiap/articles/online/features/๒๐๑๑/๑๒/๐๙/south-china-discussions>
๕. ข้อเสนอแก้ไขข้อพิพาททะเลจีนใต้. ศ.ดร. เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.
๓ มกราคม ๒๕๕๖. www.kriengsak@kriengsak.com